ਸਿਖ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਾਂ

-ਲੇਖਕ-
ਗਿਆਨੀ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੀ

G. 569

ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, ਅਨਾਰਕਲੀ, ਲਾਹੌਰ

ਭੂਮਿਕਾ

ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਧਰਮ, ਇਖ਼ਲਾਕ, ਸਰੀਰਕ ਬਲ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਵਿਦਿਆ ਵਲ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੱਘ ਵਸੋਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕ ਕੇ ਬੈਠਣਾ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਸਿੰਘ ਨਿਰਮਲੇ ਜਾਂ ਉਦਾਸੀ ਬਣ ਕੇ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੱਲ ਲੱਗੇ ਵੀ, ਉਹ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਅਹਿੰਸਕ ਤੇ ਨਿਰਲੇਪ ਹੋ ਬੈਠੇ, ਅਤੇ ਮੁਲਕੀ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਲਿਆ।

ਸਾਰੀ ੧੮ ਵੀਂ ਸਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਜੰਗਾਂ-ਜੁੱਧਾਂ ਵਿਚ ਬਿਤਾਈ ਅਤੇ ਉਚੇ ਆਚਰਨ, ਸਰੀਰਕ ਬਲ, ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਧਨੀ ਤੇ ਸਿਰ ਲੱਥ ਸਿਪਾਹੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸਦਾ ਫ਼ਤਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸਤਿਆ-ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ: ਅੰਗ ਅੰਗ ਕਟਵਾਏ, ਸਰੀਰ ਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਚਿਰਵਾ ਕੇ ਦੋ-ਫਾੜ ਕਰਵਾ ਲਏ, ਜੀਉਂਦੇ-ਜੀ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣੇ ਗਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਅਸਹਿ ਤੇ ਅਕਹਿ ਦੁਖੜੇ ਝੱਲੇ, ਪਰ ਮੂੰਹੋਂ 'ਸੀ' ਤਕ ਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਸਹਾਰ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ੂਬੀਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਣਾ ਪਿਆ ਸੀ, "ਇਹ ਇਕ ਦਿਨ ਮੁਲਕ ਦੇ ਰਾਜੇ ਬਣਨਗੇ।" ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਵੀ

੧੮੪੬ ਵਿਚ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵਾੜ ਗਿਆ। ਧੋਖੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਅਹਿਦਨਾਮਿਆਂ, ਚਲਾਕੀਆਂ, ਲਾਲਚਾਂ ਅਤੇ ਬਲ ਨਾਲ ਸਿਖ ਰਾਜ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿਤਾ! ਕਿਵੇਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਸਾਦੇ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਜਲਾਵਤਨੀ ਦੇ ਪੱਟੇ ਉਤੇ ਦਸਖ਼ਤ ਕੀਤੇ!!

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਨਾਵਲ "ਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਵਾਲਾ" ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਡੀਕ ਰਖਣ।

ਦਾਸ-ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਸਿੰਘ

ਗਿਃ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਲਿਖਤ ਪੁਸਤਕਾਂ–

੧. ਮਹਾਰਾਣੀ ਚੰਦ ਕੌਰ
੨. ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ
੩. ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ
੪. ਸਿਖ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਾਂ
੫. ਸਬਰ ਦੇ ਘੁੱਟ
੬. ਲਗੀਆਂ ਤੋੜ ਨਿਭਾਈਏ
੭. ਦਿਲ ਧੜਕੇ ਮੇਰਾ

ਛਪ ਰਹੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ–

੧. ਕੌਮੀ ਨਿਸ਼ਾਨ
੨. ਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ
੩. ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸ

32392

ਸਭ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ੧੯੪੬

ਪ੍ਰਿੰਟਰ : ਰਾਮਸਰਨ ਦਾਸ, ਮਦਨਮੋਹਨ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ, ਗਨਪਤ ਰੋਡ, ਲਾਹੌਰ

ਪਬਲਿਸ਼ਰ : ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, ਅਨਾਰਕਲੀ, ਲਾਹੌਰ

ਤ-ਤ-ਕ-ਰ-ਾ

ਵਤਨ ਨੂੰ ਮੋੜਾ	੧੦
ਗੁੱਝੀਆਂ ਚਾਲਾਂ	੨੭
ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਖ਼ੂਨ	੩੬
ਲਹੂ ਦਾ ਤਿਲਕ	੪੯
ਬਦਲਾ	੫੫
ਬੁਰਛਾ ਗਰਦੀ	੬੮
ਪਾਪੀ ਦਾ ਅੰਤ	੧੦੦
ਦਲੀਪ ਗੜ੍ਹ ਦਾ ਵਾਸੀ	੧੦੭
ਗੱਦਾਰੀ	੧੨੯
ਸਿਖ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਾਂ	੧੭੧

TO READ THE ENTIRE BOOK PLEASE CONTACT US:

whatsapp: +92-3160770117

email: worldcentreforpunjabi@gmail.com

World Centre for Punjabi, Lahore, Pakistan.